

Приказ

ПРОЈЕКТНО УЧЕЊЕ

Вилијам Н. Бендер (2020). *Пројектно учење*. Београд: Слио, сѝр. 234.

У издању београдске издавачке куће Слио и преводу са енглеског Јелене Петровић прошле године је објављена књига *Пројектно учење* Вилијама Н. Бендера, међународног ауторитета у домену практичних искустава у настави, како пише у белешци о аутору. Насловна тема не представља сасвим нову дисциплину, међутим, она је променила своју природу – раније је примењивана у настави медицине, али не и у државним школама – и ускладила се са духом времена, пре свега са развојем модерних наставних технологија и технологије уопште, те је прикладни поднаслов Бендерове књиге: *Диференцирана настава за XXI век*. С обзиром на све то и на помаке које пројектно учење омогућује настави, у питању је дело чије објављивање на српском језику чини врло значајан педагошки и културолошки гест који је, без сумње, потребно што подробније представити и домаћој струковној заједници и широј јавности.

Како аутор већ у уводу објашњава читаоцу, „у овој књизи се спаја неколико кључних техни-

ка у настави XXI века – пројектно учење, диференцирана настава и развој технолошке писмености. Поред тога што је једно од првих модерних дела о пројектном учењу, ово је и први рад у ком се до детаља испитује то плодносно међусобно укрштање наставних пракси и концепата“ (стр. 7). Иако је аутор у доба изворног објављивања студије (2012. године) располагао прилично новом темом, он није искористио штиво како би – као што је случај у многим сличним публикацијама – представио њен хронолошки развој кроз историју. Уместо тога, Бендер је најзначајније домете изучавања пројектне наставе наводио дуж текста и тако понудио савестан третман – па и својеврсну надоградњу – најизврснијих секундарних извора властите теме. Са своје стране, Бендер се усредсредео на нов приступ спајању пројектног учења, диференциране наставе и развоја технолошке писмености.

Већ у првом поглављу, „Мотивисање ученика пројектном наставом“, Бендер даје речник *Пројектне наставе*, а дуж целог штива описује њену примену на конкрет-

ним примерима – пројекат сече кедрових стабала, односно споменпарка у част учесника Америчког грађанског рата, што се може сматрати заправо средишњим и на неки начин и најзначајнијим делом студије. Будући да су замишљени пројекти описани подробно, од поделе задатака наставницима и ђацима и начина прикупљања грађе, укључујући и листу сајтова где се тражени подаци могу најлакше наћи и технолошке опреме коју треба омогућити ђацима, преко техничког начина презентације рада, па све до система оцењивања, књига је написана врло прагматично, пријемчиво за наставнике, који су и њена главна циљна група.

Поменуто прагматичност је у књизи спроведена крајње систематски. У другом поглављу, „Пројектно учење у школи“, аутор, између осталог, нуди списак најзначајнијих америчких образовних институција које базирају цео наставни програм на пројектном учењу. Треће поглавље, „Осмишљавање пројекта учења“, даје упутства за читав конкретан пројекат, од уводних бележака и начина

изношења идеја о њему и разврставања одељења на истраживачке тимове, преко начина прикупљања информација, израде сценарија и првог нацрта за презентацију пројекта, те друге фазе истраживања, до израде коначног представљања пројекта и самог њеног објављивања. Четврто поглавље, „Технологија у пројектној настави“, описује дигитализовани свет и могуће место наставе у њему, охрабрујући на коришћење поучних и корисних ресурса који су генерацијски и естетски блиски ђацима, попут видео-игрица и технолошких симулација. Бендер упућује на конкретне сајтове за учење помоћу дотичних средстава, односно за креирање блогова који су посебно значајни за мотивисање ученика са потешкоћама у читању, те на друштвене мреже и технолошке канале подесне за објављивање пројекта. У петом, претпоследњем поглављу студије, „Педагошки приступи пројектној настави“, аутор образлаже зашто у својству њене могуће основе даје предност кооперативном учењу у односу на индивидуално и поткрепљује такав приступ спомињањем радова ауторитета у овој области, попут Шлемера, не пропуштајући да опише технике, односно развој вештине кооперативног учења. Ово не значи да аутор настоји да маргинализује индивидуални рад, него га диференцира на прикладније области, односно на ученике надарене за креативне вештине попут цртања, сликања или вајања артефаката, који показују знање и илуструју шири пројекат. Наслов последњег, шес-

тог поглавља, прилично је речит: „Оцењивање“, где Бендер образлаже због чега би оно морало бити засновано на суптилнијем и флексибилнијем приступу него у оквиру традиционалне наставе, те описује његове могуће методе и врсте критеријума „бодовања“ знања (рефлексивни, нумерички, комбиновани, Ликертова скала за самооцењивање, вршњачко оцењивање школских другова...). У додатку „Однос између пројектне наставе и образовних система појединих америчких држава“ аутор указује на то да је пројектна настава примењива и на оне америчке државе попут Тексаса, које у тренутку изворног објављивања књиге нису примениле опште образовне стандарде. С те стране се, иако је додаток најкраћи део штива, њиме можда највише алудира на могућност коришћења пројектне наставе и у срединама у којима она још није у већој мери заживела, а каква је, између многих осталих, и наша.

Књига се позива на низ студијских и искуствених истраживања о томе колико пројектна настава, пошто више мотивише ђаке и омогућује им да буду иновативнији и да се осете самопоузданије, доноси бољи учинак учења у односу на традиционалну, при чему се аутор позива на резултате државних тестова који се базирају на стандардима. Колико се чини, једина условна нуспојава пројектне наставе јесте у томе што за пројектно планирање и осмишљавање треба издвојити много времена, сразмерно више него унутар тради-

ционалнијег вида наставе. Логично је онда да Вилијам Н. Бендер – у свом, с обзиром на све изнето, прилично пионирском раду – не заузима екстремно становиште попут Боса, Барела или Крауса, по којима би настава по пројектима требало сасвим да истисне ону класичну. Уместо револуционарно иновативног, аутор примењује увек суптилнији, флексибилнији и, самим тим, прикладнији, комбиновани приступ, којим би новом методу омогућио природнији и ступњевитији продирање у већински део школског система. Аутор студије води рачуна да предочи могућност примене више различитих приступа у свим фазама пројекта, односно да разлучи у којима би ученици морали да преузму иницијативу а у којима наставници и колико, на самом крају, ђаци могу сами да оцењују свој рад, а у којој је мери то искључива надлежност наставника. Поента потоње ставке, али и духа студије, јесте да се приступ ученика сопственом знању што више подудари са виђењем наставника, у смислу да тај приступ буде што објективнији и савеснији, за шта ђак, по педагошки провереном приступу, почев од оног у породици, може и бити награђен. Изнетим приступом Бендер води рачуна да пројектна настава буде не само прилагођена духу и могућностима времена него и да, на крају крајева, буде што демократичнија.

Мелека М. Асојић
Економско-трговинска школа,
Нови Пазар